

Poročilo o pojavu škodljivih dejavnikov žive in nežive narave v gozdu

Nivo: Nivo GGO BLED, za obdobje 01.01.2017 do 31.12.2017, status zapisov: vsi statusi

Bolezni

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Abies alba</i>	marec do november	GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE NOTRANJI BOHINJ	6,46		244,16		slaba	miruje	Sanitarni posek: 291,78 m ³
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Castanea sativa</i>	januar	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,08		4,13		slaba		
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Fagus sylvatica</i>	4, 9	GGE BLED, GGE BOHINJ	0,13		12,64		slaba		Sanitarni posek: 12,64 m ³
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Fraxinus excelsior</i>	marec	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,04		0,59		slaba		Sanitarni posek: 0,59 m ³
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Picea abies</i>	4, 5, 7, 9, 10	GGE KRANJSKA GORA, GGE POKLJUKA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	1,32		137,22		slaba	miruje	Sanitarni posek: 112,83 m ³
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Prunus avium</i>	januar	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	2,21		2,48		srednja		
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Quercus petraea</i>	januar	GGE BLED	0,77		4,53		slaba		
<i>Armillaria</i> (mraznica, štorovka)	<i>Tilia platyphyllos</i>	januar	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,35		5,77		slaba		
<i>Chrysomyxa rhododendri</i> (slečeva rja)	<i>Picea abies</i>	avgust do oktober	GGE BOHINJ, GGE KRANJSKA GORA, GGE POKLJUKA		800,00		0,00	slaba	miruje	
<i>Cryphonectria parasitica</i> (kostanjev rak)	<i>Castanea sativa</i>	3, 11	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,53		4,01		slaba		Sanitarni posek: 12,19 m ³
<i>Diplodia pinea</i> (sušica najmlajših borovih poganjkov)	<i>Pinus nigra</i>	celo leto	GGE BLED, GGE NOTRANJI BOHINJ		1,01		7,90	srednja	miruje	
<i>Heterobasidion</i> (rdeča trohnoša)	<i>Larix decidua</i>	september	GGE BOHINJ	0,24		2,65		slaba		
<i>Heterobasidion</i> (rdeča trohnoša)	<i>Picea abies</i>	celo leto	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE POKLJUKA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	3,79		1.714,83		slaba	miruje	Sanitarni posek: 2.063,00 m ³

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
<i>Hymenoscyphus fraxineus</i> (jesenov ožig)	<i>Fraxinus excelsior</i>	3, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	4,40	30,00	38,28	0,00	slaba	miruje	Sanitarni posek: 11,73 m ³
<i>Melampsorella caryophyllacearum</i> (jelov metličasti rak)	<i>Abies alba</i>	3, 7	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,21		3,75		slaba		Sanitarni posek: 3,75 m ³
<i>Ophiostoma ulmi</i> (odmiranje brestov holandska brestova bolezen)	<i>Ulmus glabra</i>	3, 4, 7	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	1,82		4,82		slaba		Sanitarni posek: 2,70 m ³
<i>Phytophthora</i> (fitoftora)	<i>Fagus sylvatica</i>	marec	GGE KRANJSKA GORA	0,03		3,14		slaba		Sanitarni posek: 3,14 m ³
<i>Phytophthora</i> (fitoftora)	<i>Fraxinus excelsior</i>	april do maj	GGE BLED, GGE MEŽAKLA	3,14		14,65		slaba		Sanitarni posek: 14,65 m ³

Žuželke

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
<i>Epinotia tedella</i> (smrekov zavijač)	<i>Picea abies</i>	celo leto	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE KRANJSKA GORA, GGE POKLJUKA, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE		8.050,00		300,00	srednja	narašča	
<i>Ips sexdentatus</i> (dvanajsterozobi borov lubadar)	<i>Pinus sylvestris</i>	8, 10	GGE KRANJSKA GORA	1,80		11,99		slaba		Sanitarni posek: 1,47 m ³
<i>Ips typographus</i> (osmerozobi smrekov lubadar)	<i>Abies alba</i>	4, 8, 11	GGE BLED, GGE KRANJSKA GORA, GGE NOTRANJI BOHINJ	0,81		29,80		slaba	narašča	Sanitarni posek: 4,29 m ³
<i>Ips typographus</i> (osmerozobi smrekov lubadar)	<i>Picea abies</i>	celo leto	celo GGO	1.463,21		453.324,50		slaba	narašča	Sanitarni posek: 427.140,14 m ³
<i>Ips typographus</i> (osmerozobi smrekov lubadar)	<i>Pinus</i>	april	GGE ŽIROVNICA			51,30				Sanitarni posek: 51,30 m ³
<i>Ips typographus</i> (osmerozobi smrekov lubadar)	<i>Pinus sylvestris</i>	1, 2, 3, 6, 8	GGE JESENICE	0,87		28,58		slaba	pada	Sanitarni posek: 50,61 m ³
<i>Leperesinus fraxini</i> (pisani jesenov ličar)	<i>Fraxinus excelsior</i>	julij do december	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE		1,80		0,00	srednja	narašča	
<i>Physokermes hemicryphus</i> (mali smrekov kapar)	<i>Picea abies</i>	celo leto	GGE BOHINJ		1,00		0,00	zelo močna	narašča	Opazovanje: 1,00 ur
<i>Pityogenes chalcographus</i> (šesterozobi smrekov lubadar)	<i>Picea abies</i>	1, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 11	GGE BLED, GGE JELOVICA, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE POKLJUKA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,24		213,19		slaba	miruje	Sanitarni posek: 447,77 m ³
<i>Pityokteines curvidens</i> (krivozobi jelov lubadar)	<i>Abies alba</i>	april	GGE BLED	0,21		7,12		slaba		

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
<i>Pityokteines spinidens</i> (ostrozobi jelov lubadar)	<i>Picea abies</i>	1, 6, 7	GGE MEŽAKLA, GGE ŽIROVNICA	0,00		93,13		slaba	pada	Sanitarni posek: 93,13 m ³
<i>Rhynchaenus fagi</i> (bukov rilčkar skakač)	<i>Fagus sylvatica</i>	maj do junij	GGE KRANJSKA GORA		250,00		0,00	slaba	miruje	
<i>Tomicus piniperda</i> (veliki borov strženar)	<i>Pinus sylvestris</i>	3, 5, 6, 7, 8, 9	GGE KRANJSKA GORA	1,19		47,41		slaba	narašča	Sanitarni posek: 44,17 m ³
<i>Yponomeuta cagnagella</i> (trdoleskov zapredkar)	<i>Euonymus</i>	april do maj	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE		0,05		0,00	močna	narašča	
<i>Yponomeuta cagnagella</i> (trdoleskov zapredkar)	<i>Euonymus europaea</i>	julij do september	GGE BLED		0,01		0,00	srednja	miruje	

Druge živali

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
<i>Cervus elaphus</i> (navadni jelen, rdeči jelen)	<i>Picea abies</i>	2, 3, 10	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE NOTRANJI BOHINJ	0,11		21,71		slaba	pada	Sanitarni posek: 13,77 m ³
<i>Glis glis</i> (navadni polh)	<i>Larix decidua</i>	avgust	GGE KRANJSKA GORA	0,05		1,18		slaba		Sanitarni posek: 1,18 m ³

Abiotski dejavniki

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
Mehanska poškodba (mehanske poškodbe skorje)	Iglavci	celo leto	celo GGO	23,78		2.924,10		slaba	miruje	Sanitarni posek: 2.758,69 m ³
Mehanska poškodba (mehanske poškodbe skorje)	Listavci	celo leto	celo GGO	27,75		963,46		slaba	narašča	Sanitarni posek: 961,56 m ³
Plaz (plaz)	Iglavci	1, 2, 3, 4, 5, 8, 11	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE, GGE ŽIROVNICA	2,01		91,88		slaba	pada	Sanitarni posek: 106,26 m ³
Plaz (plaz)	Listavci	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE, GGE ŽIROVNICA	6,74		92,86		slaba		Sanitarni posek: 68,51 m ³
Požar (požar)		3, 7	GGE JESENICE, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE		0,49		25,00	slaba	miruje	
Sneg (snegolom)	Iglavci	celo leto	celo GGO	45,08		656,22		slaba	miruje	Sanitarni posek: 552,24 m ³

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
Sneg (snegolom)	Listavci	celo leto	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE POKLJUKA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	49,66		2.075,72		slaba		Sanitarni posek: 1.978,44 m ³
Strela (strela)	Iglavci	1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE POKLJUKA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,85		190,31		slaba	miruje	Sanitarni posek: 182,31 m ³
Strela (strela)	Listavci	avgust	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,03		1,06		slaba		Sanitarni posek: 1,06 m ³
Suša (suša)	Iglavci	maj	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,21		2,97		slaba		Sanitarni posek: 2,97 m ³
Suša (suša)	Listavci	maj	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,19		2,41		slaba		Sanitarni posek: 2,41 m ³
Veter (vetrolom)	Iglavci	celo leto	celo GGO	60,23	16.900,00	9.606,45	0,00	slaba	miruje	Sanitarni posek: 9.637,88 m ³
Veter (vetrolom)	Listavci	celo leto	celo GGO	82,76		1.392,89		slaba	pada	Sanitarni posek: 1.602,12 m ³
Žled (žledolom)	Iglavci	2, 3, 4, 8, 12	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	2,68		119,16		slaba	miruje	Sanitarni posek: 140,33 m ³
Žled (žledolom)	Listavci	2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 12	GGE BLED, GGE JESENICE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	2,34		116,43		slaba		Sanitarni posek: 378,16 m ³

Neznan vzrok poškodb

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
neznano (neznano)	<i>Abies alba</i>	celo leto	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE JESENICE, GGE NOTRANJI BOHINJ, GGE POKLJUKA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE, GGE ŽIROVNICA	16,89		389,83		slaba	miruje	Sanitarni posek: 442,48 m ³
neznano (neznano)	<i>Acer obtusatum</i>	januar	GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE			7,46				Sanitarni posek: 7,46 m ³
neznano (neznano)	<i>Alnus incana</i>	december	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,69		0,41		slaba		Sanitarni posek: 0,89 m ³

Škodljiv dejavnik	Poškodovana vrsta rastline	Čas pojava	Kraj pojava	Pov. ODP* (ha)	Pov. VG* (ha)	Vol. ODP* (m ³)	Vol. VG* (m ³)	Intenziteta	Trend	Ukrepi
neznano (neznano)	<i>Betula pendula</i>	september	GGE JESENICE			1,50				Sanitarni posek: 1,50 m ³
neznano (neznano)	<i>Castanea sativa</i>	1, 3	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,42		5,41		slaba		Sanitarni posek: 8,77 m ³
neznano (neznano)	<i>Fagus sylvatica</i>	2, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	1,26		21,35		slaba		Sanitarni posek: 20,48 m ³
neznano (neznano)	<i>Fraxinus excelsior</i>	avgust	GGE ŽIROVNICA	0,14		2,75		slaba		Sanitarni posek: 2,75 m ³
neznano (neznano)	<i>Larix decidua</i>	marec do september	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JESENICE, GGE KRANJSKA GORA, GGE MEŽAKLA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE	0,62		17,43		slaba		Sanitarni posek: 20,33 m ³
neznano (neznano)	<i>Picea abies</i>	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE JELOVICA, GGE MEŽAKLA, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE, GGE ŽIROVNICA	0,48		120,94		slaba	miruje	Sanitarni posek: 2.081,87 m ³
neznano (neznano)	<i>Pinus nigra</i>	5, 11	GGE MEŽAKLA, GGE NOTRANJI BOHINJ			22,44			narašča	Sanitarni posek: 17,84 m ³
neznano (neznano)	<i>Pinus sylvestris</i>	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 11	GGE BLED, GGE BOHINJ, GGE KRANJSKA GORA, GGE RADOVLJICA-DESNI BREG SAVE, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE, GGE ŽIROVNICA	0,73		35,91		slaba	narašča	Sanitarni posek: 53,07 m ³
neznano (neznano)	<i>Populus</i>	oktober	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE			1,18				
neznano (neznano)	<i>Prunus avium</i>	september	GGE JESENICE	0,29		0,84		slaba		Sanitarni posek: 0,84 m ³
neznano (neznano)	<i>Quercus petraea</i>	3, 4, 8	GGE BLED, GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	1,71		3,11		slaba		Sanitarni posek: 1,99 m ³
neznano (neznano)	<i>Quercus robur</i>	december	GGE RADOVLJICA-LEVI BREG SAVE	0,10		0,35		slaba		

*Opomba: ODP – količina označenega drevja za posek v obdobju poročanja; VG – ocena poškodovane količine v poročilu o pojavu škodljivih dejavnikov žive in nežive narave v gozdu.

Priloga: porocVARSTVO2017brez.doc

Pripravil: Papler-Lampe Vida

Datum: 06.03.2018

Stran 5 od 6

1.1 POROČILO O VARSTVU GOZDOV 2017

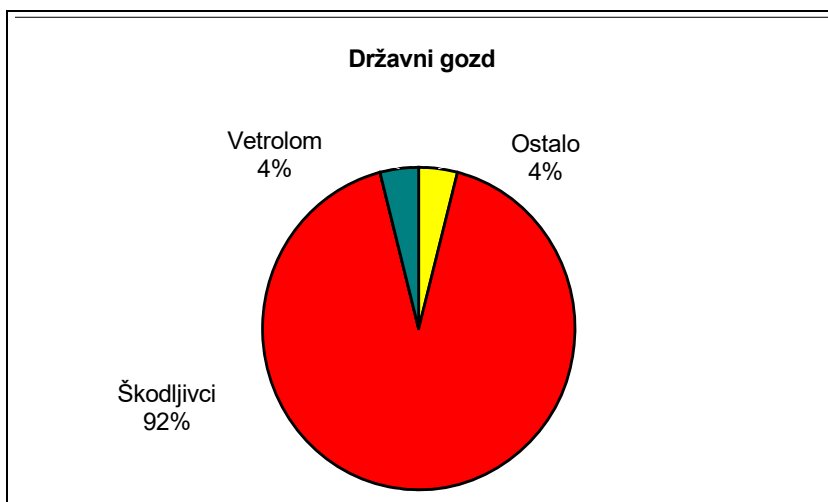
Stabilnost gozdnega ekosistema je odvisna od klimatskih razmer in ekstremov ter raznih zunanjih biotskih in abiotskih motenj, ki ogrožajo gozdove. Kot zunanjo motnjo, ki lahko moti funkcioniranje homeostaze gozda, štejemo tudi gozdarske ukrepe (izbor drevesnih vrst, velikopovršinskost in pogostnost ukrepov). Močno pa stopajo v ospredje tudi podnebne spremembe – pomanjkanje padavin (predvsem v začetku vegetacije), naraščajoča temperatura in ekstremi.

Raziskave in izkušnje kažejo, da so proti zaostrenim vremenskim pogojem bolj odporni gozdovi s sonaravno sestavo drevesnih vrst ter malopovršinsko strukturirani sestoji. V ekstremni klimi gorskih gozdov so bile ujme že v preteklosti pogoste. Poudarjene vremenski ekstremi najbolj usodno vplivajo na smreko.

Vreme 2017: Vreme v 2017 je bilo sušno in ekstremno toplo. Januar mrzel, brez padavin, po nekaj letih je 25. januarja zmrznilo Blejsko jezero. V začetku februarja je bila otoplitev in dež. Snega v nižinah sploh ni bilo, pa tudi višje je bila snežna odeja skromna. Toplo in sušno do 15. aprila. Do srede maja zelo mokro in mrzlo. Obsežne zmrzali sadnega drevja. Poletje je bilo zelo vroče in zelo suho. September je bil moker in mrzel, oktober in november pa spet povečini topla in suha. Prvi sneg je padel na Pokljuki in Jelovici okoli 10. novembra in v višjih legah tudi obležal. Sredi decembra je bilo ogromno padavin dež/sneg. 12.-14. decembra je zelo močan JZ veter zlasti v Bohinju odkrival strehe in podrl po oceni blizu 100 000 m³ drevja.

Pomemben znak stopnje ogroženosti naših gozdov je **delež slučajnih sečenj**. V letu 2017 jih je bilo v skupni količini evidentiranega poseka (518 604 bto m³) kar 88%. Še enkrat se je potrdila strokovna praksa, da po abiotskih ujmah sledi gradacija podlubnikov. V letu 2017 ocenjujemo, da je bila gradacija podlubnikov na vrhuncu, saj je bilo posekanih kar 429 892 bto m³ lubadark, kar je absolutni rekord za blejsko območje.

V državnih gozdovih je bil delež slučajnih pripadkov v celotnem poseku 92%, v ostalih gozdovih pa 88%. Največji delež sanitarnih je bil v Nadškofijskem gozdu: kar 96% poseka.

Struktura slučajnih pripadkov 2017 v državnem gozdu (31 294 bto m³ = 92% poseka)

Struktura slučajnih pripadkov 2017 v privatnem in občinskem gozdu (426 017 bto m³ = 88% poseka)

1.1.1 Podlubniki (429 892 bto m³)

V letu 2017 je bila na OE Bled dosežena absolutno najvišja količina posekanih (429 892 m³) in odkazanih (452 871 m³) lubadark.

Najpomembnejši povzročitelj gradacije je osmerozobi smrekov lubadar (*Ips typographus*), ki svoje nove generacije razvija v kambiju debel smreke. Vitalnost slabi tudi šestzobi smrekov lubadar (*Pityogenes chalcographus*), ki se razmnožuje v vejevju in vrhačih.

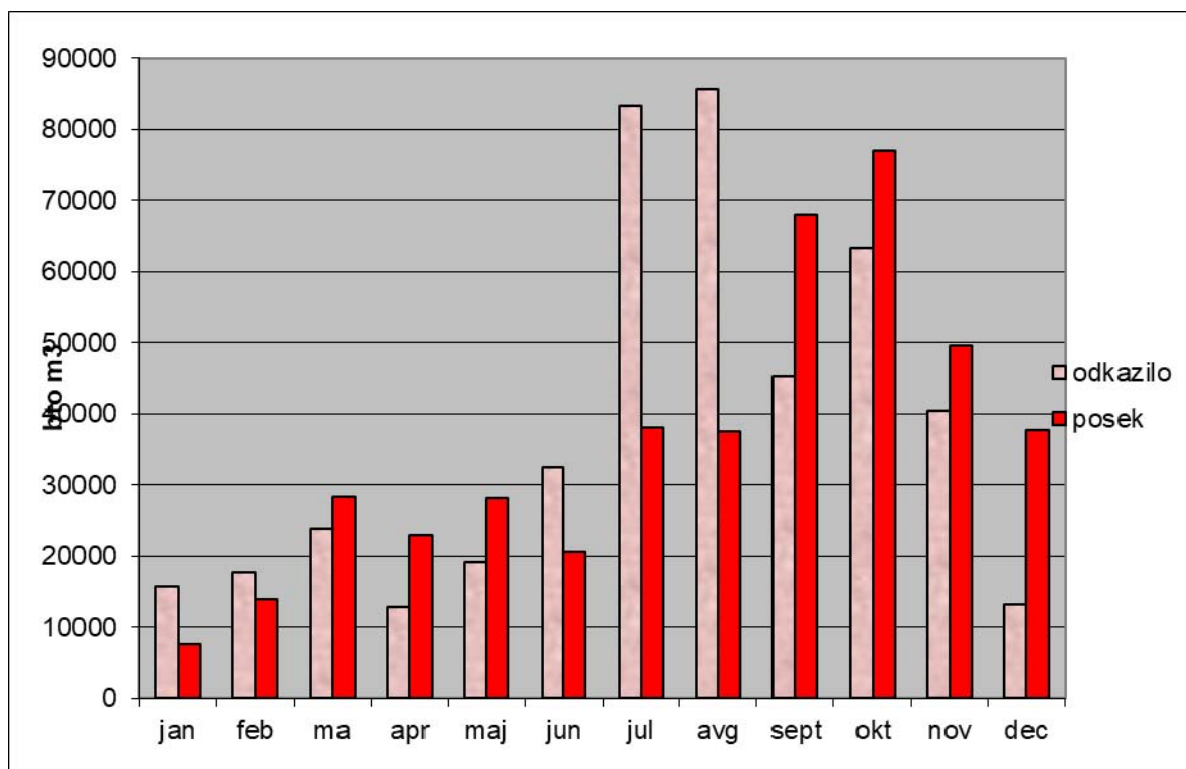
Do poletja je bila količina novih lubadark obvladljiva, od julija do oktobra pa je lubadar uničeval cela pobočja v Bohinju, Radovni, pobočja do Taleža, okoli Jesenic, nad Dovjim

in nad Bohinjsko Belo. V letošnjem letu so se populacije lubadarja dvignile tudi na plato Pokljuke (v GGE Pokljuka je bilo kar 20 300 m³ lubadark).

Tako populacijsko eksplozijo škodljivca je povzročil vzajemen večletni vpliv zelo vročega, sušnega vremena, ki slabi smreko in po drugi strani spirala abiotskih ujm (žled, veter, snegolom), ki so uničile in zrahljale sestoje smreke po vsem območju. Najbolj so prizadeti sestoji na karbonatnih podlagah in plitvih tleh.

Pozno jesenske napade je zaradi mirovanja vegetacije še težje odkriti: krošnje so zelene, le redke zaplate odpadlega lubja visoko v krošnji so alarm za odkazilo.

Dinamika odkazila in poseka lubadark 2017 po mesecih

Nova dognanja opozarjajo na pomen pravočasnega odvoza lubadark, ko so še v lubju ter na uničevanje lubja na začasnih skladiščih. Večina podlubnikov namreč prezimuje prav v odpadlem lubju in v lubju lubadark.

Gospodar enota	Saniranih lub.(m ³)	Število saniranih žarišč	Poprečna velikost žarišč (m ³)	Število režastih pasti	Ogolela površina 2017 (ha)	Naravna obnova (ha)	Potrebna sadnja (ha)
Not Boh	41238	212	195	4	60	57	3
Jelovica	68143	242	282	13	150	141	9
Mežakla	52269	337	155	18	100	90	10
Pokljuka	20283	338	60	7	15	14	1
Kr gora	4686	146	32	10	3	3	0
Jesenice	53280	449	119	8	90	82	8
Žirovnica	6409	157	41	3	5	4	1
Rad LB	10073	177	57	12	20	18	2
Rad DB	26927	506	53	25	35	34	1
Bled	55392	802	69	22	100	88	12
Bohinj	90944	1126	81	17	300	283	17
SKUPAJ	429643	4492	96	139	878	814	64
Poprečje	39058	408	96	13	80	74	6

Načini kontrole naleta in redukcije:

Ploščate kontrolno lovne pasti postavljajo in praznijo zaposleni v ZGS. Skupaj smo imeli v gozdnem prostoru postavljenih 139 ploščatih režastih pasti (vir e-varstvo). Večina pasti je bilo aktivnih od maja do septembra. V poprečju je bila vsaka past izpraznjena petkrat. Tudi lastniki in upravljalci žag in lesnih skladišč so imeli na 22 lokacijah 26 pasti. Preko leta smo izdali 3 pozitivna soglasja za začasna skladišča.

Prvi lubadarji so se v režaste pasti ujeli sredi marca. V nižinah je bil prvi močan nalet na pasti v začetku aprila. Pasti so bile spomladi učinkovite predvsem na saniranih žariščih, kjer se je v tleh preko zime zadrževal lubadar – na nekaterih lokacijah smo našli skoraj polne predalčke (okoli 40 000 hroščev).

Nad 1000 m nadmorske višine je bilo prvo rojenje šele konec maja.

Zaradi tako močne gradacije in velike razvlečenosti prvega rojenja se ob praznjenju pasti skoraj ni dalo določati časa rojenja ali izleta naslednje generacije, saj so bile vse generacije pomešane, velik je bil tudi delež sestrskih generacij. Količina naleta v pasti ni odražala dejanske višine populacije podlubnikov v gozdovih. Populacije podlubnikov so bile tako močne, da so napadali najvitalnejša, debeljake. Ta drevesa so zaradi svoje vitalnosti zagotavljala, da se bo v kambiju lahko razvila nova generacija podlubnikov. Lubadarji so se zaradi številčnosti prelevili iz gozdnih higienikov v primarne močne uničevalce, ki jih umetni atraktanti in oslabela drevesa ne zanimajo.

Zato je bil nalet v pasti preko leta slab, okoliški sestoji pa močno napadani.

Spomladi so se zlasti v gozdovih večjih lastnikov polagala lovna debla – skupno je bilo položenih in odpeljanih 271 dreves.

Na poseku in spravilu lubadark je delalo na območju OE Bled okoli 80 klasičnih ekip + lastniki gozdov, tako, da je bilo možno na dan sanirati tudi do 3000 m³ napadenega lesa. Večja jedra so se sanirala tudi s strojno sečnjo. V času najbolj obširnih sanacij je na GGO Bled delovalo tudi 7 strojnih kompozicij. Na deloviščih blizu cest je bilo tudi precej mletja sečnih ostankov.

Za pravočasno sanacijo jeder lubadarja v varovalnih gozdovih je država namenila subvencije, ki so praktično pokrile proizvodne stroške.

Cena lubadarja je padla na 45 evrov, cena celuloze na 20 evrov, občasno so se ob cestah nabirali veliki kupi hlodovine, saj sta bila odkup in odvoz slabših kvalitet lesa šibka člena.

Na pobočjih med Belco in Srednjim vrhom v Karavankah se vsakoletno pojavljajo žarišča velikega borovega strženarja (*Tomicus piniperda*) Večina jih je v varovalnem gozdu, nekaj pa tudi v gospodarskih gozdovih.

1.1.2 Vetrolom (11 274 bto m³)

Najmočnejši vetrovi so pihali 10.januarja (karavanški fen), 18-20 april, 24.oktober, 11-13. december – močni sunki, vrtinčenje, ki je v Bohinju odkrilo okoli 100 hiš.

Veter je podiral predvsem iglavce na labilnih robovih saniranih žarišč in na grebenih. Podirala se je tudi slabo zakoreninjena bukev, ki je ostala na saniranih žariščih lubadarja kot potencialni semenjaki in blažitelji pomladitvene mikroklimi. Problem posameznih podrtic je bila razpršenost: težko jih je bilo najti, pospravilo ni bilo ekonomično, v primeru, da so podrta drevesa ostala v sestojih pa so idealno gojišče za lubadarja.

Decembrski veter (JZ) je po ocenah uničil 100 000 m³ lesa. Največ poškodb je povzročil v Bohinju – Jelovica, pobočja nad Jereko in Ukanc. Veliko poškodb je tudi na Pokljuki. Podiral je robove saniranih lubadarskih jeder, grebenske lege, skupine na plitvih tleh. Zanimivo, da je podiral tudi suhe lubadarke.

1.1.3 Poškodbe zaradi gozdarske dejavnosti in gozdni red

Ob sanaciji velikih količin sanitarnih pripadkov je prišlo pri transportu lesa v času namočenosti zaradi majhne nosilnosti gozdnih tal do prevelikih poškodb tal. Na srečo je bilo v letu 2017 precej obdobje suhega vremena. Zbita tla pomenijo slabo plodnost (tla niso zračna). Težki stroji poškodujejo korenine, kar oslabi mehansko in biološko stabilnost, pomeni pa tudi stalna mesta za vdor gliv, ki začnejo pri stoječem lesu z razkrojem lesa v spodnjem hlodu.

Strojna sečnja se po sestojih pomika po gosti mreži sečnih poti. Te nimajo statusa prometnice, tako da tla po sečnji ne smejo biti poškodovane. Zaščito tal dosežemo z debelim slojem nastilja iz vej ali z delom v zmrznjenem. V primeru razmočenosti tal so premiki izven cest in vlak (razen po velikih nepomlajenih posekah) prepovedani.

Druga šibka točka je izdelava gozdnega reda. Izvajalci so hiteli z gozdno proizvodnjo in odvozom lesa – gozdni red, ureditve vlak, cest in rampnih prostorov pa so ostajale zadaj. Gozdni red je poleg pravočasnega pospravljanja poškodovanega drevja zelo pomemben element, ki lahko pospeši ali zavre gradacijo podlubnikov. Ob cestah so mesece stali ogromni kupi sečnih ostankov in čakali na mletje. Neurejeni veliki kupi prav tako pomenijo gojišča in zasedajo prepotrebne rampne prostore.

Nesanirane gozdne vlake in ceste se lahko ob neurjih spremenijo v hudournike, povzročajo zemeljske plazove ali zajezijo vodotoke. Neurejene vlake na erodibilnih tleh

so lahko izvor zemeljskih plazov in vodnih erozij. Grajene vlake v strmih pobočjih so lahko vir erozije in padajočega kamenja.

1.1.7. Divjad (parkljarji)

Naravna obnova in razvoj sonaravnega gozda sta zaradi divjadi motena na okoli 6000 ha. Številčnost srnjadi je zaskrbljujoča le na posameznih lokacijah, bolj pa so moteče velike populacije jelenjadi na platojih in pobočjih Pokljuke, Jelovice, Mežakle in v delu Karavank. Jelenjad se širi. V višjih legah pomeni prehransko konkurenco gamsu. Velike populacije povzročajo največjo škodo, kadar se zaradi visokega snega v hribih zberejo na majhnem arealu ob rekah in potokih (Sava Bohinjska, Dolinka, Radovna). Velike škode povzročijo tudi, ko jih sneg naenkrat preseneti na visokih planotah, kjer ulete preživljajo in se prehranjujejo v letvenjaki in drogovnjaki. V letu 2017 je divjad zaradi nizke snežne odeje večino časa ostala na visokih planotah – to pomeni, da so bile poškodbe razpršene po velikih površinah.

Obsežne goličave, ki so zaradi ujm nastale v letih 2014 – 2017 (okoli 2000 ha) so pripomogle k povečani ponudbi hrane za parklarje. Je pa za divjad moteč dejavnik hrup gozdne proizvodnje, saj stroji brnijo praktično 7 dni v tednu.

Objedanje vršičkov: je vezano na mladovja in pomlajence. Najbolj prizadeta so prisojna pobočja Pokljuke, toplejša obrobja vseh treh visokih planot in Radovljiška ravnina. Najmočnejše so objedene minoritetne drevesne vrste in tiste, ki jim v dolgoročnih ciljnih namenimo več pozornosti (plemeniti listavci, jelka, bukev). Za zaščito vršičkov v zimskem času izvajamo jesenske premaze vršičkov sadik in naravnega najbolj ogroženega jelovega mladovja.

Obgrizanje debelc: vezano je na letvenjake in drogovnjake. Največ obgrizanja je na visokih planotah in vznožjih Jelovice, Mežakle, Pernikov ter Pokljuke. Jelka skoraj nikjer ni varna pred objedanjem in obgrizanjem. Obgrizanj je vedno več tudi v Zgornjesavski dolini. Ponekod je obseg poškodb tak, da pri načrtovanju in izvajanju ukrepov komaj še najdemo perspektivne zdrave osebke plemenitih listavcev, mehkih listavcev, hrasta in jelke. (rastišča jelovih bukovij, acidofilnih bukovij)

Lupljenje: Zaenkrat še na manjše lokacije omejen pojav na Jelovici in Pokljuki ter ob vodotokih. Pri macesnu je zelo moteče drgnjenje stebelc, ki ga povzroča srnjad.

1.1.8 Gozdna paša

V alpskih predelih ima tradicijo planinska paša. Živina je na planinah in v gozdovih od srede junija do srede septembra. Zakon o gozdovih gozdno pašo prepoveduje, Pravilnik o varstvu gozdov pa dopušča možnost paše v slabših gozdovih, kjer ekološke ali socialne funkcije niso izjemoma poudarjene. Lastnik gozda lahko poda prošnjo, da se gozdna paša opredeli v podrobnem načrtu. Ob vseh izpolnjenih pogojih se izdelata podrobni načrt, ki pašo na določeni površini gozda pod pogoji dovoljuje.

Površina ogroženega gozda in gozdnega prostora zaradi paše je okoli 2500 ha. Najbolj obremenjeno s pašo goveje živine je področje Pokljuke (II in III cona TNP), kjer so živina in tropi drobnice konec poletja prisotni praktično po vsej površini. Drugje so obremenitve omejene na okolice planin in drobnica na grebene Karavank (400 ha). Nedovoljena paša se največ izvaja v Nadškofijskih gozdovih.

Kriteriji subvencioniranja planinske paše so ostri in ARSKTRP izvaja kontrole izpolnjevanja zahtev. Na račun teh kontrol (obremenitev GVŽ/ha, površina in ograjenost pašnikov) se je izboljšala preglednost rabe zemljišč (pašnik/gozd).

V drugi polovici pašne sezone, ko razpoložljivega travinja na planinah zmanjkuje, se spet pojavi stara slika z nedovoljeno gozdno pašo goveje živine. Ogroženi so najkvalitetnejši gozdovi blejskega območja, predvsem Pokljuka. Dolgoročne posledice gozdne paše so vidne v okolici planin, kjer najdemo velik delež rdeče trohnobe.

1.1.9 Bolezni, glodalci in ostali škodljivci

V letu 2017 smo prisotne škodljive dejavnike sproti beležili v program E-varstvo. E-varstvo je program, ki ga je izdelal Gis in ga imajo na računalniku vsi terenski gozdarji.

Vzroke sanitarnega poseka in preglede na škodljive dejavnike beležimo tudi v program ZGS za vnos odkazila in poseka. (xTi)

- Jesenov ožig (*Chalara fraxinea*) je prisoten na velikem jesenu povsod po območju. Pri večjih jesenih se sušijo zunanje veje.
- Napad sušice najmlajših borovih poganjkov (*Diplodia pinea*) se je umiril. Bolezen je prisotna točkovno na vzpetinah v okolici Bleda.
- Slečeva rja (*Chrysomixa rhododendri*) je bila letos v pasu zgornje gozdne meje srednje prisotna v okolici Kleka, na Fužinskih planinah in v Zgornjesavski dolini.
- Kostanjeva šiškarica (*Dryocosmus kuriphilus*) je razširjena po vseh kostanjevih rastiščih. Parazitizem se dogaja v šiški, ko ličinka osice parazitira ličinko šiškarice. Čakamo, kdaj se bodo zajedalske osice razširile tudi do Zgornje Gorenjske. V bližini lokacij, kjer je ARSO izvedel vnos teh osic, se obrstenost kostanja zmanjšuje.
- Rdeča trohnoba (*Heterobasidion annosum*) pri smreki je najbolj pogosta na neustreznih rastiščih, ob neurejenih planinah in ob vlakah. Močno smo zaskrbljeni zaradi poškodb korenin, ki jih povzroča neustrezna izvedba strojne sečnje na gozdnih tleh – gosta mreža globokih kolesnic.
- Poleti se je na divjih kostanjih pojavil šibkejši napad listne sušice (*Guignardia aesculi*). Listi so odpadli že avgusta. Na kostanjih, ki so del urbanega zelenja, je nekaj dreves tretiranih s cepivi, ki preprečujejo razvoj teh bolezni..
- Kostanjev rak (*Endothia parasitica*) je v latentni fazi. Na našem območju prevladujejo hipovirulentni soji te glive.
- Smrekov zavijač (*Epinotia tedella*) se je razširil praktično po vseh smrekovih sestojih nad 1000 m nadmorske višine. Največ ga je bilo na Pokljuki, kjer so bile ponekod krošnje smreke od drogovnjaka naprej videti, kot bi drevo že napadel lubadar. Prisoten je bil na Jelovici, Fužinskih planinah in v Karavankah. Junija je bilo zlasti po dolinicah Pokljuke opaziti stotine belkastih metuljčkov, ki so se izlegli v zemlji in nadaljevali življenjski krog v spodnjih vejah smreke.
- Trdoleskov zapredkar (*Yponomeuta cagnagella*) je škodljivec, ki že drugo leto zapored že v maju točkovno močno obrsti predvsem grmovja trdoleske. Močnejši napad je na gozdnem robu in omejkih. Gre za majhnega, ljudem nenevarnega metuljčka.

- Holandska bolezen bresta (*Ophiostoma ulmi*) je latentno prisotna že dolga leta. Vsako leto se na hitro posušijo posamezna drevesa.

ZGS je zadolžen tudi za izvedbo posebnih nadzorov in na OE Bled smo opravili 36 pregledov na fitofore, kozličke, krasnike, borovo ogorčico in še nekaj karantencev.

1.1.10 Ukrepi za ohranjanje redkih avtohtonih grmovnih in drevesnih vrst

Najbogatejši vir redkega grmovja in minoritetnih drevesnih vrst sta gozdni rob in obrežna vegetacija. Lastnikom gozdov svetujemo, da te pasove drevja puščajo ali postopoma odstranjujejo in potem pustijo vsaj 20 let, da se razvije nova generacija, ki nekaj let fruktificira.

V nižinah in sredogorju pospešujemo in ščitimo predvsem češnjo, brest, glog, češmin, šipek, šmarno hrušico, v alpskih dolinah negnoj in jerebiko, na visokih planotah Pokljuke, Mežakle in zasmrečenih gozdovih Karavank pa jerebiko, jelšo in razne vrbe. Popolno zaščito izvajamo tudi za tiso (ohranjanje, posamična sadnja, ustvarjanje ugodnega okolja za njeno rast).

S pomočjo aplikacije INVAZIVKE, ki jo je pripravil GIS evidentiramo invazivne vrste, ki jih je še možno izkoreniniti. Od drevesnih vrst je najbolj zaskrbljujoče širjenje velikega pajesena, ki ga je zlasti veliko v okolici Blejskega jezera.

1.1.11 Ohranjanje visokovrednih habitatov in mokrišč ter redkih in ogroženih živalskih vrst

Ogroženi organizmi potrebujejo za nemoten razvoj predvsem mir, primerno življsko okolje in pestre ter bogate prehranjevalne verige.

Na podlagi naravnih dejavnikov, velikosti življskih prostorov in enkratnosti je bilo na območju GGO Bled izločenih kar 70% gozdov, ki jih pokriva Natura 2000. Največji območji sta Pokljuka (izločena na osnovi direktive o habitatih) in Jelovica (izločena na osnovi direktive o pticah). V letu 2014 so se oblikovali prenovljeni operativni programi upravljanja z območji Nature 2000.

Na rastiščih divjega petelina velja že več kot 30 let odlok o prepovedi gozdne proizvodnje v času parjenja in valjenja jajc. V bližini rastišč s primernimi oblikami sečenj ali čiščenj zagotavljamo površine porasle z borovnico, malino, brusnico in jagodami ter posamezna stara stoječa in podrta drevesa (bukev).

Velike poseke nastale zaradi podlubnikov so v zadnjih letih zagotovo doprinesle k večji prehranski površini in vrstni pestrosti (travinje, jagodičje, grmovje, mladje drevesnih vrst...). Teh goličav je v treh letih nastalo okoli 2000 ha.

Na blejskem GGO so lastniki in lovci v 2017 vzdrževali 4,3 ha grmišč, 24,3 ha pašnikov in travnikov v gozdnem prostoru. Z vzdrževanjem (osnovanjem) 20 mlakuž in vodnih kalov v gozdnem prostoru se zagotavlja ogroženim dvoživkam kvaliteten življski prostor, parkljarjem pa tudi v sušnih mesecih stalen vir vode.

1.1.12 Vitalnost in semenenje gozdnega drevja

Številne abiotске ujme in segrevanje ozračja so močno oslabili vitalnost gozdnega drevja. Vidne poškodbe so: osutost, zlomljeni vrhači in deli krošenj pri iglavcih ter polomljene veje in deli krošenj pri listavcih. Nevidne poškodbe, ki zmanjšujejo vitalnost in statično odpornost so natrgane korenine, potrgani koreninski laski, nagnjena in ovita drevesa.

Naloga ZGS je tudi vsakoletno spremljanje semenjenja – posebej v semenskih sestojih. Smreka in jelka sta semenili srednje- vendar premalo za nabiranje semena. Smreka je delno semenila drugo leto zapored. Zanimivo, da so zelo dobro semenili mlajši debeljaki in starejši drogovnjaki.

Načrtno in slučajno puščanje odmrle biomase

Odmrta biomasa je posebej pomembna v gorskem gozdu (pomaga pri naravni obnovi), v obvodnih logih, na razgaljenih predvsem prisojnih strminah ter v gozdovih z intenzivnimi sečnjami ali zasmrečenimi gozdovi. Namensko se pušča predvsem tržno nezanimivo nad 40 cm debelo drevje (slaba kvaliteta, poškodbe, mesta prelomov, izredne debeline, ožganost, oddaljenost od cest).

Puščena lesna masa je pomembna kot vir hranil, faktor spremenjene mikroklimе in predstavlja dodaten ugoden življenski prostor za ptiče, žuželke, glodalce.

V močno počiščenih gozdovih svetujejo revirni gozdarji lastnikom gozdov, da puščajo šope odmrlega ali nekvalitetnega drevja, da po naravni poti strohni in nudi življenski prostor raznim sekundarnim in terciarnim prebivalcem trohnečega lesa (kozlički so dobrodošla hrana za žolne in ostale duplarje). V zadnjih letih je zaradi ujm kala povsod dovolj za multifunkcionalno delovanje gozdnih ekosistemov.

Mestoma se pojavlja zaradi izdelave sekancev predvsem ob cestah pas gozdnega zemljišča, ki je popolnoma ogolel in brez sečnih ostankov. Taka spremenjena kontinentalna mikroklima močno otežuje naravno pomlajanje in celo rast sadik.

V letu 2017 je količina evidentiranega kala 2461 bto m³. Pretežno gre za izletele, prepozno odkrite lubadarke na odročnih legah. Les je izgubil vso gospodarsko vrednost in bo v gozdu strohnel. V to kategorijo sodi tudi merska masa, ki je ob sanacijah ali drobnih redčenjih razrezana in ostaja v gozdu. Seveda pa se kot leta poprej pojavljajo v gozdovih tudi neevidentirane količine drevja, ki v gozdu strohni. Te količine ocenjujemo sedaj po verigi ujm na letno količino 50 000 m³.

1.1.13 Dodatni ukrepi za pospeševanje biodiverzitete in sonaravnosti

Osnovno vodilo pri izvedbi nege (uravnavanje zmesi) je sonaravna sestava drevesnih vrst. Pri negi mladovij pospešujemo in ohranjamo vse manjšinske drevesne vrste ter v skupinah mehke listavce in robinijo. Mehki listavci so dobrodošla dodatna zimska hrana za prerazmnožene parkljarje, robinija pa je medonosna drevesna vrsta, ki bogati antropogeno zakisana gozdna tla.

Poleg zaščite sadik pred divjadjo, izvajamo v predelih močnih poškodb tudi premaze naravnega jelovega mladja.

1.1.14 Erozijski procesi in plazovi

Večjih poškodb ni bilo. Ponekod so se preobremenjene nesansirane vlake spremenile v majhne hudournike.

1.1.15 Prekomerno nabiranje gozdnih plodov

Gobarska sezona ter letina malin, borovnic in brusnic so bile podpoprečne.

1.1.16 Gozdni požari (0,49 ha)

V letu 2017 sta bila dva požara. Materialne škode ni bilo.

20.3 talni požar na Ribenski gori 0, 21 ha – povzročitelji obiskovalci izletniške točke

20.7 talni požar oddajnik Mežakla 0, 28 ha - povzročitelj strela